

**HENRY
JAMES**
V KLECI

Henry James

LEDA 2021

ŠKOLÁK

KAPITOLA I

Nemajetný mladý muž váhal a otálel: nakousnout otázku honoráře, hovořit o penězích s osobou, jež rozprávěla pouze o pocitech a zajímala se takříkajíc výhradně o záležitosti aristokracie, jej stálo nemalé úsilí. Nástup do zaměstnání považoval za definitivně ujednaný, ale k odchodu se neměl, napřed totiž hodlal uspořádat praktickou stránku svého angažmá. Z přívětivého chování té tělnaté dámy však byl na rozpacích. Seděla před ním a protahovala hrstí buclaté a prsteny obtížné ruky špinavou semišovou rukavičku a za současného tisknutí a tahání omílala nespočet lichých věcí vyjma toho jednoho faktu, který by slyšel rád. Rád by slyšel výši svého platu. Právě v okamžiku, kdy nervózně prozkoumával terén, se vrátil hošík – hošík, jehož paní Moreenová vyslala s úkolem přinést vějíř. Dostavil se bez vějíře a lhostejným tónem poznamenal, že ho nemůže najít.

Při pronesení tohoto cynického doznání se zpříma a tvrdě zahleděl do tváře čekatele, jemuž bude ctí zhostit se jeho výuky, a posledně jmenovaný si nikoli beze smutku uvědomil, co by měl svého malého svěřence podle svého mínění naučit přednostně: že když oslovuje matku, musí se k ní obrátit čelem, a především ji nečastovat odpověďmi tak neomalenými.

Když paní Moreenová chvíli předtím přišla na tuto záminku, jak svého syna vzdálit, Pemberton se domníval, že se tak děje přesně v intencích přistoupení k choulostivému tématu jeho peněžité odměny. Ve skutečnosti tak ale učinila výhradně proto, aby mu o synovi sdělila informace, které by jedenáctiletý chlapec neměl raději slyšet. Přemrštěným způsobem vynášela jeho přednosti, leč v jistém okamžiku ztišila hlas a s neformálním poklepáním na levý bok tesklivě zašeptala: „Víte, je *tím* zcela poznamenán. Je nadobro vydán na milost a nemilost slabosti!“ Pemberton usoudil, že zmiňovaná slabost pochází od srdce. Bylo mu známo, že to nebohé dítě není odolné. Zmíněný zdravotní problém byl důvodem, proč s ním prostřednictvím jedné anglické dámy bylo dojednáno jeho angažmá. Tato dáma, známá z Oxfordu, pobývající tehdy v Nice, byla dobře zpravena nejen o potřebách Pembertonových, ale též o potřebách jedné roztomilé americké rodiny, která se poohlížela po prima domácím učiteli.

Prvním dojmem čišícím z budoucího žáka nebyla tichá prosba, s níž mladý muž počítal. Morgan Moreen

vstoupil do pokoje bezprostředně po učitelově přijetí, jako by se sám mínil přesvědčit, o koho se jedná. Bylo to dítě neduživého vzhledu, avšak nikoli „křehké“. Vypadalo inteligentně – ostatně z hloupého dítěte by Pemberton radost neměl –, avšak velká ústa a plachtovitá uši je činily nehezkým. Výhradně v jeho inteligentním výrazu spatřoval znamení, že bude nepříjemné povahy. Pemberton byl skromný, ba dokonce bázlivý, a poněvadž čelil nebezpečím experimentu, který dosud nevyzkoušel, vyvstala před ním z nervozity možnost, že jeho malý žák se může osvědčit coby nadanější. Nicméně si uvědomil, že toto jsou rizika, jež musí člověk podstoupit, jestliže v etapě života, kdy mu univerzitní diplomy zatím nic nepřinesly, přijal místo v rodině. Tak či tak, když paní Moreenová povstala, čímž naznačila, že déle jej zdržovat nebude, neboť bylo dohodnuto, že se učitel svého úkolu ujme tento týden, podařilo se mu navzdory přítomnosti jejího potomka vypravit ze sebe strojenou frázi o výši platu. Byť se přitom s rozpačitým úsměvem odvolal na dámin zjevný nadbytek a byť byl jeho výraz zároveň neurčitý i jasný, nevyzněla jeho slova vulgárně, a to jedině díky oné stále nápadnější blahosklonnosti, s níž pronesla: „Ó! Mohu vás ujistit, že to všecičko bude naprosto v pořádku.“

Pemberton, chápající se klobouku, by pouze rád zvěděl, čemu se to „všecičko“ rovná. Lidé mají tak rozdílné představy. Nicméně se zdálo, že slova paní Moreenové zavazují rodinu ke slibu dosti konkrétnímu, aby to

podivné dítě vyprovokovala ke kratičké poznámce ve formě posměšného francouzského zvolání: „Ó, là-là!“

Maličko zaražený Pemberton na Morgana Moreena letmo pohlédl, zatímco ten, k němu obrácený zády, ruce v kapsách, s předčasně svěšenými rameny, mající vzezření chlapečka, jenž si neumí hrát, se loudavě ubíral k oknu. Mladý muž se sám sebe tázal, zda by jej hrám byl vůbec s to naučit, třebaže jeho matka prohlásila, že provozování her pro něho nikdy nebude a to že je důvod, proč nenastoupil do školy. Paní Moreenová nedala naprosto nijak najevo rozpaky a bezobsažně připojila: „Pan Moreen vám s radostí vyhoví. Jak jsem vám sdělila, byl povolán do Londýna a týden se tam zdrží. Jakmile bude zpátky, dáte to spolu do pořádku.“

To bylo proneseno tak upřímně a přátelsky, že se mladý muž mohl jen zasmát jako jeho hostitelka a odvětit: „Nemyslím, že se v něčem zásadním střetneme.“

„Dají vám všechno, co chcete,“ poznamenal nečekaně chlapec, který se vracel od okna. „My na výdaje nehledíme. Peněz máme jako šlupek.“

„Drahoušku, jste skutečně svérázný!“ zvolala jeho matka a natahovala nadarmo ruku, aby jej pohladila. Osvobodil se od ní, po Pembertonovi však hodil pohledem, v němž se mísila inteligence s bezelstností. Ten si již stačil povšimnout, že chlapcův nezbedný obličejík jako by každým okamžikem měnil věk. V dané chvíli působil dětsky, přesto však také pod vlivem podivných

předtuch a vidění. Pemberton neměl u dětí příliš rád předčasnou vyspělost a byl zklamán, že její známky našel u žáka sotva dvanáctiletého. Nicméně okamžitě vytušil, že nudný Morgan nebude, ba naopak, bude pro něho představovat svého druhu stimulant. Tato představa mladého muže navzdory určité pocit'ované averzi povzbudila.

„Vy můj malý hrdopýšku! My nejsme lidé rozha-
zovační!“ ohradila se vesele paní Moreenová a učinila
další marný pokus přitáhnout si chlapce k sobě. „Mu-
síte vědět, s čím je možné počítat,“ pokračovala směrem
k Pembertonovi.

„Čím míň očekáváte, tím líp!“ vložil se do řeči její
společník. „*Jsm*e ale lidi na úrovni.“

„Zejména *vaší* zásluhou!“ vlídně si syna dobírala pa-
ní Moreenová. „Tak tedy v pátek. A netvrďte mi, že jste
pověřivý, a nenechte nás na holičkách. Celou rodinu
uvidíte na vlastní oči. Je mi líto, že děvčata odjela. Věřím,
že si je oblíbíte, a víte, mám ještě jednoho syna, od tady
toho se úplně liší.“

„Snaží se mě napodobovat,“ řekl Morgan jejich nové-
mu známému.

„Jakže? Vždyť je mu dvacet!“ zvolala paní Moreenová.

„Jste velmi duchaplný,“ podotkl Pemberton k dítěti –
a matka jeho výroku s nadšením přitakala a prohlásila,
že Morganovy vtipné poznámky budou dům plnit ra-
dostí.

Chlapec nevěnoval řečenému nejmenší pozornost. Hosta se pouze úsečně otázal – a hostovo bezprostřední překvapení bylo takové, že přehlédl urážlivou přímočarost otázky: „Skutečně k nám tolik *toužíte* nastoupit?“

„Můžete po takovém vylíčení, jehož se mi dostalo, pochybovat?“ odvětil Pemberton. Nastoupit se mu zatím příliš nechtělo; nutil se do toho, protože poté, co rozházel vlastní jmění, něco dělat musel. V průběhu loňského roku stráveného v cizině praktikoval systém zakládající se na tom, že celé své nevelké dědictví roztočil v aktivním společenském životě. Sice teď měl aktivní společenský život, avšak neměl z čeho zaplatit hotelový účet. A navíc v chlapcových očích zachytil záblesk vzdálené naléhavé prosby.

„Každopádně pro vás udělám, co budu moci,“ pravil Morgan, načež se opět otočil. Prošel jedněmi velkými balkonovými dveřmi; Pemberton viděl, že jde k zábradlí a opírá se o ně. Tam zůstal, dokud se mladý muž nerozloučil s jeho matkou. Ta si povšimla, že se Pemberton tváří, jako by od chlapce očekával sbohem, a rychle proto poznamenala: „Nechte ho, nechte ho. Je tak nevyzpytatelný!“ Pemberton vytušil, že se matka bojí soudu, který by mohl pronést. „Je podivuhodný, zamilujete si ho,“ dodala. „Z rodiny je zdaleka nejzajímavější.“ A než stačil přispěchat v odpověď se zdvořilostní frází, zakončila to konstatováním: „Všichni jsme řádní lidé!“

„Je podivuhodný, zamilujete si ho!“ byla slova, jež před pátkem přicházela našemu uchazeči opakovaně

na mysl. Mezi jiným svědčila o tom, že lidé mimořádní nejsou vždy příjemní. Nicméně tím lépe, pozůstával-li v jeho žáku element, který bude činit domácí výuku zajímavou. Možná že nudu považoval za nevyhnutelnou zbytečně. Když po tomto pohovoru odcházel z vily, pozvedl zraky k balkonu a spatřil vyklánějící se dítě. „Užijeme si spoustu legrace!“ zavolal na ně nahoru.

Morgan okamžik posečkal a potom zvesela opáčil: „Než se vrátíte, musím vymyslet nějakou vtipnou odpověď!“

To Pembertona přimělo, aby si v duchu pomyslel: „Nakonec je docela milý.“